

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Hallinnonalan toimintaympäristö

Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltion ydintoimintoja kuten kattava julkinen oikeusapu, laadukas syyttäjätöiminta, koko tuomioistuinlaitoksen toiminta, tehokas ulosottotoiminta, vaikuttava vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano sekä valtiolliset vaalit.

Oikeusministeriö ylläpitää ja tukee yhteiskunnallista vakautta vahvistamalla oikeusvaltiota, demokratiaa sekä perus- ja ihmisoikeuksia. Robusti ja vakaa yhteiskuntarakenne sietää kriisejä paremmin ja kehittää kykyä selviytyä niistä. Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja kestävä yhteiskunta perustuu luottamukseen ja yhteistoimintaan. Vakaa ja luotettava oikeusjärjestelmä on yhteiskunnan ja kansantalouden suotuisan kehityksen perusedellytys.

Toimintaympäristöä on jo useiden vuosien ajan hallinnut globaalit kriisit ja pyrkimys niiden seurauksien hallintaan, jotka koettelevat yhteiskuntien kriisinsietokykyä ja resilienssiä. Sekä jo pääasiassa ohitettu pandemia, että käynnissä oleva Venäjän hyökkäyssota Euroopassa ovat osoittaneet merkittävällä tavalla globaalien keskinäisriippuvuuden sekä haasteet näiden keskinäisriippuvuuksien ja yhteen kietoutuneisuuksien hallitsemisessa. Suomen Natojäsenyydellä, joka toi Suomelle merkittävän turvatakuun, on vaikutuksia turvallisuusympäristöön niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä, jonka vaikutuksia ei voida vielä ennakoita. Keskinäisriippuvuuksista johtuen globaalit haasteet eivät rajaudu ulkoisen tai sisäisen toimintaympäristön näkökulmiin, vaan ratkaistavana on yhä useammin jonkin yksittäisen tekijän sijasta laajemman ilmiön kautta rajautuva kysymys tai ongelma, joka edellyttää laaja-alaista ja hallinnonalat ylittävää yhteistyötä. Varautuminen kriiseihin ja riskeihin edellyttää aina myös taloudellisia ja toiminnallisia panostuksia.

Kansainvälisen turvallisuustilanteen muutos, rikollisuuden kansainvälistyminen, yhteiskunnan monimuotoistuminen ja moniarvoistuminen sekä toiminnan siirtyminen tietoverkkoihin luovat haasteita myös tarkoituksenmukaisiksi koetuille lainsäädäntöratkaisuille sekä kansallisesti että EU:ssa. Murresteknologiat, tekoäly ja digitalisaatio tuottavat tehokkuutta ja taloudellisuutta, mutta edellyttävät myös varautumista ja hyvää systeemisten riskien hallintaa. Hybridi-vaikuttaminen ja siihen varautuminen on tunnistettu. Huolehtiminen oikeusjärjestelmän selkeydestä, oikeusturvasta ja tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen johdonmukaisuudesta sekä kansalaisten osallistumismuotojen monipuolisuudesta, samoin kuin kaiken kokoisia yrityksiä koskevan sääntelyn kilpailukyvystä ja heikommassa asemassa olevien suojasta on entistäkin tärkeämpää.

Oikeusministeriön toimintaan vaikuttavat keskeiset muutostekijät ovat:

- kansainvälinen oikeusvaltiokehitys ja autoritarismin nousu
- demokratian ja vaikuttamistapojen muutos
- eriarvoistumisen ja yhdenvertaisuuden ristiriitainen kehitys
- informaatioympäristön murros
- turvallisuus sirpaloituu ja yhteen kietoutuu.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Jokaisella on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa	hyvä	hyvä	hyvä
Oikeusjärjestys turvaa toimintamahdollisuudet ja edistää vakautta	hyvä	hyvä	hyvä
Laadukas lainvalmistelu on edellytys toimivalle yhteiskunnalle	hyvä	hyvä	hyvä
Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla	tydyttyvä	tydyttävä	hyvä
Rikollisuus ja turvattomuuden tunne vähenevät	hyvä	hyvä	hyvä
Suunnitelmallinen uudistuminen pohjaa ennakointiin		hyvä	hyvä

Oikeusministeriön hallinnonalan henkilötyövuodet

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Oikeusministeriö	249	240	260
Oikeusministeriön yhteydessä toimivat viranomaiset	163	165	170
Oikeusrekisterikeskus	172	170	170
Tuomioistuinlaitos	3 416	3 490	3 750
Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit	1 189	1 240	1 270
Ulosottolaitos ja konkurssivalvonta	1 153	1 150	1 150
Syyttäjälaitos	586	620	660
Rikosseuraamuslaitos	2 569	2 630	2 890
Yhteensä	9 497	9 705	10 320

Sukupuolten tasa-arvo

Kansalaisten ylivelkaantuminen näkyy ulosottovelallisten määrän ja perinnässä olevien asioiden määrän kasvuna. Naisten osuus ulosottovelallisista on n. 39 %. Vuonna 2022 naisten velkasaldo oli keskimäärin n. 19 000 euroa ja miesten n. 32 000 euroa.

Vangeista n. 8 % ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavista n. 12 % on naisia. Naisvankien turvallisuutta parannetaan edelleen kehittämällä naisvankiloiden ja naisosastojen toimintaa. Naisten kanssa työskentelevän henkilöstön koulutautumista nais erityiseen toimintatapaan jatketaan. Kehitetään rangaistusta suorittavien naisten tarvitsemia palveluja ja lisätään erityisesti terveys- ja päihdepalveluja.

Kestävä kehitys

Suomalainen demokratia nojaa oikeusvaltioon, jossa perustuslaki ja kansainväliset sitoumukset antavat vahvan suojan perus- ja ihmisoikeuksille. Oikeusvaltion ytimessä on laadukas, perus- ja ihmisoikeudet turvaava lainsäädäntö, jota sovelletaan riippumattomissa tuomioistuimissa. Suomi on yhdenvertainen. Oikeusministeriö on määrittänyt seuraavat kestävä kehityksen tavoitteet.

Perus- ja ihmisoikeudet turvaava demokraattinen ja yhdenvertainen yhteiskunta

- Kehitämme demokratiaa ja perus- ja ihmisoikeuspolitiikkaa.
- Tuemme avointa ja yhdenvertaista osallistumista ja hyviä väestösuhteita.
- Vähennämme syrjintää, rasismia ja vihapuhetta.
- Huolehdimme vaalijärjestelmän toimivuudesta.

Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä oikeushallinto

— Turvaamme oikeuslaitoksen toimintakyvyn ja tuomioiden täytäntöönpanon.

— Luomme oikeuspolitiikan linjoja.

— Kehitämme säädöspolitiikkaa.

— Vähennämme rikollisuutta panostamalla korruption, ihmiskaupan ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen.

— Vahvistamme oikeuksiin pääsyä ja parannamme rikoksen uhrin asemaa.

Lisäksi vähennämme hiilijalanjälkeä erityisesti hankinnoissa ja matkustamisessa.

Budjettilakiesitykset

Talousarvioesitykseen liittyvät hallituksen esitykset

esityksen nimi (ja numero (jos jo annettu))	taloudellinen vaikutus (momentti)
Hallituksen esitys laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	25.01.50, 25.50.20
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	25.20.01
Hallituksen esitys laiksi Oikeushallinnon erityisviranomaisista (HE xxx/2023 vp)	25.01.03
Hallituksen esitys laiksi Oikeuspalveluvirastosta (HE xxx/2023 vp)	25.15.01
Hallituksen esitys vanhemmuuslain, oikeusgeneettisistä isyystutkimuksista annetun lain, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain ja sukupuolien vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	28.89.31, 33.03.04

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2022—2024

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023		v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
		varsinainen talousarvio 1000 €			1000 €	%
01. Ministeriö ja hallinto	146 387	167 763		175 285	7 522	4
01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 647	23 449		25 441	1 992	8
03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 246	13 218		18 074	4 856	37
05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 193	10 179		10 112	-67	-1
20. Erityismenot (arviomääräraha)	12 198	12 013		13 943	1 930	16
21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	9 777	24 951		1 735	-23 216	-93
22. Oikeusministeriön hallinnonalan ICT-kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	—	—		20 875	20 875	0

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
				1000 €	%
29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	48 619	50 660	51 510	850	2
50. Avustukset (kiinteä määräraha)	13 796	13 843	14 138	295	2
51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)	13 911	19 000	19 000	—	0
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	—	450	457	7	2
10. Tuomioistuimet	313 999	317 618	360 644	43 026	14
01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	9 071	9 178	9 792	614	7
02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 206	11 828	15 324	3 496	30
03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	290 722	296 612	335 528	38 916	13
(04.) Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
(50.) Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	—	—	—	—	0
15. Oikeuspalvelut	166 806	166 092	173 417	7 325	4
01. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	84 426	89 322	93 007	3 685	4
50. Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)	82 380	76 770	80 410	3 640	5
20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta	109 123	109 453	111 551	2 098	2
01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	108 951	109 193	111 551	2 358	2
(95.) Ulosoton säilytettävänä olevien varojen korkomenot (arviomääräraha)	172	260	—	-260	-100
30. Syyttäjät	56 577	57 057	64 221	7 164	13
01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	56 577	57 057	64 221	7 164	13
40. Rangaistusten täytäntöönpano	245 025	250 100	294 812	44 712	18
01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	240 325	245 400	290 112	44 712	18
74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)	4 700	4 700	4 700	—	0
50. Vaalimenot	14 880	25 336	48 336	23 000	91

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
				1000 €	%
20. Vaalimenot (arviomääräraha)	14 880	25 336	48 336	23 000	91
Yhteensä	1 052 797	1 093 419	1 228 266	134 847	12

Henkilötyövuosien kokonaismäärä 9 497 9 705 10 320

01. Ministeriö ja hallinto

Selvitysosa: Oikeusministeriön perustehtävänä on huolehtia oikeusvaltion ja demokratian toimivuudesta. Tässä tarkoituksessa ministeriö:

- Edistää demokratian ja perusoikeuksien toteutumista.
- Edistää oikeusturvan ja rikosvastuun toteutumista.
- Turvaa hallinnonalansa toimintaedellytykset.
- Valmistelee toimialansa lainsäädäntöä.
- Kehittää valtioneuvoston lainvalmistelua.

Oikeusministeriö toimii yhtenäisen valtioneuvoston osana. Oikeusministeriön visiona on avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, johon jokainen voi tuntea kuuluvansa ja jossa voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen. Oikeusministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat tavoitteet vuodelle 2024.

1. Jokaisella on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

- Pidämme yllä luottamusta yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja viranomaisten toimintaan.
- Huolehdimme demokratian kehittämisestä ja turvaamme vaalijärjestelmän toimivuuden.
- Tuemme avoimia ja monipuolisia osallistumismahdollisuuksia, hyviä väestösuhteita ja kansalaisyhteiskuntaa.
- Turvaamme yhdenvertaisuuden, perus- ja ihmisoikeuksien, kielellisten oikeuksien sekä vähemmistöjen oikeuksien toteutumisen.
- Toimimme avoimesti ja torjumme korruptiota.
- Tuemme oikeusvaltion kehittämistä, demokratiaa ja ihmisoikeuksia myös EU:ssa ja kansainvälisesti.
- Kehitämme digitaalisten palvelujen saatavuutta huolehtien tietoturvasta ja tietosuojasta.

2. Oikeusjärjestys turvaa toimintamahdollisuudet ja edistää vakautta

- Vahvistamme ennakoivalla ja ajantasaisella sääntelyllä luottamusta ihmisten, yritysten ja yhteisöjen välillä.
- Tunnistamme lainsäädännön lisäksi muiden ohjauskeinojen mahdollisuudet.
- Etsimme uusia ratkaisuja, joilla voi parantaa ihmisten, yritysten ja yhteisöjen mahdollisuuksia toimia.
- Varmistamme oikeusvaltion toimivuuden.

— Vaikutamme siihen, että myös EU-oikeus ja kansainväliset normit vahvistavat ennakoitavaa ja oikeusvarmaa toimintaympäristöä.

3. Laadukas lainvalmistelu on edellytys toimivalle yhteiskunnalle

- Kehitämme avoimuutta ja selkeää viestintää lainvalmistelussa.
- Osallistumme lainvalmistelukoulutuksen kehittämiseen ja toteuttamiseen valtioneuvostossa.
- Vahvistamme tietoperustaisuutta ja vaikutustenarviointia.
- Hyödynnämme teknologiaa ja vahvistamme ennakointiosaamista.
- Tuemme valtioneuvostoa erityisosaamisellamme julkisoikeudessa, EU-oikeudessa ja tietosuojalainsäädännössä.

4. Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla

- Tuemme oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon edellytyksiä.
- Kehitämme asiakasprosessien sujuvuutta ja asiointipalveluiden käytettävyyttä.
- Tehostamme viranomaisten välistä tiedonvaihtoa.
- Edistämme oikeusturvan saatavuutta digitalisaation avulla.
- Kehitämme vaihtoehtoisia keinoja ratkaista riita- ja rikosasioita.
- Vaikutamme oikeusturvan toteutumiseen myös rajat ylittävissä asioissa.

5. Rikollisuus ja turvattomuuden tunne vähenevät

- Vahvistamme rikollisuuden ehkäisyä yhteistyötahojen kanssa.
- Edistämme rikosvastuun oikeudenmukaista ja ennustettavaa toteutumista.
- Vahvistamme rikosasioiden käsittelyketjun toimivuutta.
- Ehkäisemme yhteiskunnan polarisoitumista ja edistämme hyviä väestösuhteita.
- Teemme kansainvälistä yhteistyötä rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi.
- Selkeytämme seuraamusjärjestelmää sekä kehitämme seuraamusten sisältöä uusintarikollisuuden ehkäisemiseksi ja yhteiskuntaan integroitumisen edistämiseksi.

6. Suunnitelmallinen uudistuminen pohjaa ennakointiin

- Teemme työtä hyvinvoivan ja ammattitaitoisen työyhteisön eteen.
- Mahdollistamme laadukkaan ja tehokkaan toiminnan valmentavalla johtamisella, toimivalla organisaatorakenteella ja kehittämällä toimitilaverkoston.
- Parannamme palveluja ja tuottavuutta hyödyntämällä digitalisaatiota.
- Turvaamme taloudellisen liikkumavaran sekä huolehdimme hallinnonalan toimintaedellytyksistä ja resurssien oikeasuhtaisuudesta.
- Valmistelumme ja päätöksentekomme lähtökohtana on tietoperustaisuus.
- Vahvistamme ennakointiosaamista.
- Tunnistamme ja edistämme työssämme kestävästä kehityksestä.

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 25 441 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) oikeusministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) ministeriön yhteydessä toimivista lautakunnista ja muista vastaavista toimielimistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

*Selvitysosa:***Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)**

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	24 252	24 549	26 541
Bruttotulot	1 127	1 100	1 100
Nettomenot	23 125	23 449	25 441
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 743		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 266		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 24 243 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 100 000 euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 270 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Harmaan talouden torjunta (HO 2019)	-36
Henkilöstövoimavarsiirto (siirto momentilta 25.10.03)	29
Kriminaalipolitiikka - rangaistusten kiristäminen (HO 2023)	1 000
Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa sihteereiden palkkamenot (siirto momentille 23.01.02) (HO 2023)	-199
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	100
Poliittisen esikunnan kasvusta aiheutuvat lisämenot	-413
Taloulosaaminen (siirto momentilta 25.15.01)	108
Ulkopuolisten hankerahoitusten omarahoitusosuus (siirto momentilta 25.01.21)	100
Ulosottokaaren vapaakuukausisäännösten muuttaminen (siirto momentilta 25.20.01)	244
Vaalitutkimus eduskuntavaalien yhteydessä	-200
Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus	37
YJA-ylläpitokustannukset (siirto momentilta 23.01.01)	20
Palkkausten tarkistukset	1 202
Yhteensä	1 992

2024 talousarvio	25 441 000
2023 I lisätalousarvio	108 000
2023 talousarvio	23 449 000
2022 tilinpäätös	25 647 000

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 18 074 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuluttajariitalautakunnan, lapsiasiavaltuutetun toimiston, Onnettomuustutkintakeskuksen, tasa-arvovaltuutetun toimiston, tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnon, tietosuojavaltuutetun toimiston, vanhusasiavaltuutetun toiminnon, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston sekä Yhdistyneiden kansakuntien yhteydessä toimivan Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin toimintamenojen maksamiseen
- 2) Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin jakamien apurahojen maksamiseen
- 3) Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston perustamisen valmistelumenoihin.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 305 §:ssä säädetyistä valvontatehtävistä perittävistä maksuista kertyviä tuloja.

Selvitysosa: Kuluttajariitalautakunta on kuluttajien ja yritysten välisissä oikeudellisissa riidoissa ratkaisusuosituksia antava asiantuntijaelin (L kuluttajariitalautakunnasta 8/2007). Kuluttajariitalautakunta ennaltaehkäisee, sovittelee ja ratkaisee sen toimivaltaan kuuluvia riita-asioita. Lautakunta ohjaa osapuolia sovintoon sekä antaa kirjallisia ratkaisusuosituksia kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisiin sekä asuntoa koskeviin yksityisten välisiin oikeudellisiin erimielisyyksiin.

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen edun ja oikeuksien toteutumista yleisellä hallinnon, yhteiskuntapolitiikan ja lainsäädännön tasolla sekä edistää Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen hyväksymän lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59—60/1991) toteutumista. Lapsiasiavaltuutettu raportoi YK:n lapsen oikeuksien komitealle, valtioneuvostolle ja eduskunnalle. Lapsiasiavaltuutettu tekee aloitteita ja selvityspyynnöitä havaitsemistaan puutteista. Lasten aseman ja oikeuksien sekä niitä koskevan viranomaisten yhteistyön edistämistä varten lapsiasiavaltuutetun apuna toimii *lapsiasianeuvottelukunta*.

Onnettomuustutkintakeskuksen tehtävänä on turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaan kehittää ja ylläpitää onnettomuuksien tutkintavalmiutta, selvittää tehokkaasti ja luotettavasti onnettomuuksien syitä ja antaa niiden perusteella turvallisuussuosituksia sekä seurata turvallisuussuosituksen toteutumista.

Tasa-arvovaltuutettu valvoo naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) noudattamista ja edistää aloitteiden, neuvojen ja ohjeiden avulla lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvovaltuutettu antaa tietoja tasa-arvolaista ja sen soveltamisesta sekä seuraa naisten ja miesten tasa-arvon toteutumista yhteiskuntaelämän eri aloilla. Tasa-arvovaltuutettu antaa ohjeita ja neuvontaa sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella syrjintää epäilevälle, selvittää syrjintäkieltojen rikkomistapauksia ja pyrkii lisäämään tietoisuutta tasa-arvolakiin liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Tasa-arvovaltuutettu toimii niin, että yhteiskunnassa, työpaikoilla ja oppilaitoksissa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa tasa-arvolaisilla tarkoitettulla tavalla.

Tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtävänä on valvoa tiedustelumenetelmien käytön lainmukaisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tiedustelutoiminnassa siten kuin laissa tiedustelutoiminnan valvonnasta (121/2019) säädetään.

Tietosuojavaltuutetulla on yleistoimivalta henkilötietojen suojaa koskevissa asioissa. Tietosuojavaltuutetun valvonta-tehtävistä säädetään erityisesti EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus [EU] 2016/679) sekä sitä täydentävässä tietosuojalain (1050/2018). Tietosuojavaltuutetun toimisto ylläpitää ja edistää perusoikeutta yksityisyyteen ja luottamusta yhteiskunnan palveluihin sekä osallistuu tietoyhteiskunnan kehittämiseen Suomessa ja EU:ssa.

Vanhusasiavaltuutettu edistää ikääntyneiden oikeuksien toteutumista. Vanhusasiavaltuutettu seuraa ja arvioi ikääntyneiden asemaa ja oikeuksien toteutumista sekä seuraa lainsäädäntöä ja päätöksentekoa ja arvioi niiden vaikutuksia ikääntyneisiin. Vanhusasiavaltuutettu tekee aloitteita ja lausuntoja sekä osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun. Lisäksi vanhusasiavaltuutettu laatii ja teettää selvityksiä ja julkaisee raportteja, edistää tiedotusta ja välittää ikääntyneitä koskevaa tietoa sekä edistää yhteistyötä ikääntyneiden asioita käsittelevien sekä ikääntyneitä edustavien toimijoiden välillä. Vanhusasiavaltuutettu raportoi toiminnastaan säännöllisesti valtioneuvostolle ja eduskunnalle.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista sen mukaan kuin sanotussa laissa säädetään sekä muutoinkin edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. Lisäksi valtuutettu toimii kansallisen ihmiskaupparaportoijana ja naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana sekä valvoo ulkomaalaisten maasta poistamista. *Yhdenvertaisuusasioiden neuvottelukunta* toimii yhdenvertaisuusvaltuutetun johdolla ja edistää viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyötä syrjintään puuttumisessa ja yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Yhdistyneiden kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipoliittikan instituutti tuottaa kansainvälisiä asiantuntijapalveluja kriminaalipoliittikan alalla. Laitoksen toimintaa ohjaavat keskeisesti YK:n kriminaalipoliittinen ohjelma ja siihen liittyvät linjapäätökset.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	12 616	13 618	18 474
Bruttotulot	729	400	400
Nettomenot	11 887	13 218	18 074
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 131		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 490		

Määrärahaa käytetään arviolta 560 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan (kriminaalipoliittikan instituutin määräraha).

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Kuluttajariitalautakunta	3 200
Lapsiasiavaltuutetun toiminta	765
Onnettomuustutkintakeskus	1 850
Tasa-arvovaltuutetun toiminta	1 120
Tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminta	480
Tietosuojavaltuutetun toiminta	4 730
Vanhusasiavaltuutetun toiminta	505
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminta	2 720

Kriminaalipoliitiikan instituutti	570
Palvelukeskusten maksut ja muut yhteiset menot	2 134
Yhteensä	18 074

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Budjetointikäytännön muutos (siirto momentilta 25.01.20)	70
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitelyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	2
Kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirto momentilta 25.15.01)	2 596
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtionneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	900
Palvelukeskusmaksut (siirto momentilta 25.15.01)	410
Valtorin tuotteistettujen palvelujen tietoturva	17
Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus	187
Palkkausten tarkistukset	674
Yhteensä	4 856

2024 talousarvio	18 074 000
2023 talousarvio	13 218 000
2022 tilinpäätös	12 246 000

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 112 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon Oikeusrekisterikeskuksen oman työn kustannuksista muodostuvat ICT-palvelumaksut ja rekisterinpitoviranomaisena tehtyjen tietoluovutus päätösten nojalla annettujen massapöytäkirjojen kustannusten perusteella saadut tulot.

Selvitysosa: Oikeusrekisterikeskus toimii oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia tietoja muille viranomaisille. Käytetyimpiä rekisterejä ovat rikosrekisteri, sakkorekisteri, konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri sekä velkajärjestelyrekisteri. Oikeusrekisterikeskus huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä ja käyttää valtion puhevaltaa näissä tehtävissä. Lisäksi Oikeusrekisterikeskus huolehtii hallinnonalan tietojärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa siten kuin palvelusopimuksissa on sovittu. Oikeusrekisterikeskus toimii myös hallinnonalan IT-hankintojen hankintayksikkönä ja on oma kirjanpitoyksikkönsä.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	15 465	21 889	23 820
Bruttotulot	8 573	10 947	13 716
Nettomenot	6 892	10 942	10 104
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 612		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 849		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitelyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	2
Interoperability-hanke	-50
Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta	110
Liiketoimintakieltojen välittäminen kaupparekisterien yhteenliittymään	-120
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	400
Sakkorangaistusten ja seuraamusmaksujen täytäntöönpanojärjestelmän uudistamishanke (v. 2023 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	-1 700
Sakkorangaistusten ja seuraamusmaksujen täytäntöönpanojärjestelmän uudistamishanke (v. 2024 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	1 438
Sakon muuntorangaistuksen uudistamisesta aiheutuneet muutostarpeet tietojärjestelmiin (siirto vuositililtä 2020-2021)	-300
Sormenjälkitunnisteiden vaihtaminen kolmansien maiden rikosrekisterien välillä (eCRIS-TCN)	-146
Valtorin tuotteistettujen palvelujen tietoturva	8
Palkkausten tarkistukset	291
Yhteensä	-67
2024 talousarvio	10 112 000
2023 talousarvio	10 179 000
2022 tilinpäätös	10 193 000

20. Erityismenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 943 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) turvallisuustutkintalaista (525/2011), Euroopan unionin lainsäädännön ja Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten mukaisista turvallisuustutkinnoista ja alustavista tutkinnoista, niihin liittyvästä viestinnästä sekä tutkintavalmiuden ylläpidosta aiheutuviin menoihin
- 2) konkurssiasiamiehen vähävaraisessa konkurssipesässä ottamaan kuluvastuuseen liittyen ulkomaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa antamasta sitoumuksesta mahdollisesti johtuvan korvausvastuun toteuttamiseen
- 3) viranomaistoiminnasta lakien ja asetusten nojalla aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen ja alaikäiselle asianosaiselle esitutkintaa varten edunvalvojan määräämisestä aiheutuneiden kulujen sekä edunvalvojan palkkioiden ja kulujen maksamiseen
- 4) valtion maksettavaksi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla määrättyjen korvausten maksamiseen
- 5) oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä annetun lain (362/2009) nojalla aiheutuvien hyvitysten maksamiseen
- 6) oikeusapulain (257/2002) mukaisesti hoidettavien asioiden sekä talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden ja yleisen edunvalvonnan päämiehille hallintolain (434/2003) 26 §:n 3 momentin nojalla hankittavien tulkkaus- ja käännöspalvelujen maksamiseen
- 7) oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain (378/2005) 19 §:n ja 20 §:n mukaisten korvausten sekä äitiyden vahvistamiseen liittyvien tuomioistuimen määräämästä tutkimuksesta aiheutuvien vastaavien kustannusten maksamiseen

8) siirtomenojen maksamiseen julkisen oikeusavun ja yleisen edunvalvonnan ostopalvelujen päämiehille arvonlisäveron määrää vastaavana hyvityksenä

9) oikeudenkäyntikulujen maksamiseen yhdenvertaisuuslain (1325/2014) ja tasa-arvolain (609/1986) mukaisissa asioissa, joissa yhdenvertaisuusvaltuutettu tai tasa-arvovaltuutettu toimii avustajana epäillyn syrjinnän uhriksi joutuneen henkilön oikeudenkäynnissä ja on sitoutunut korvaamaan mahdolliset oikeudenkäyntikulut, jos asia hävitään

10) rikoslain (356/2016) 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukaisten korvausten maksamiseen

11) konkurssilain (120/2004) mukaisten julkisselvittäjien ja pesänhoitajien palkkioihin sekä julkisselvityksestä aiheutuvien muiden konkurssimenettelyjen menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 11 413 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 600 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Budjettikäytännön muutos (siirto momentille 25.01.03)	-70
Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien palkkiot ja muut julkisselvitysmenot (siirto momentilta 25.15.50)	2 000
Rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentin mukaiset korvaukset	-800
Tulkkauk- ja käännöskulujen kasvu	800
Yhteensä	1 930
2024 talousarvio	13 943 000
2023 talousarvio	12 013 000
2022 tilinpäätös	12 198 300

21. Oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 735 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ministeriön hallinnonalalla tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan

2) hallinnonalan tietohallintohankkeisiin ja digitalisaation edistämiseen

3) momentin kahden vuoden käyttöaikana enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin tuottavuustoimien edistämiseksi.

Määrärahasta on varattu 500 000 euroa väliaikaisiin lisävoimavaroihin tuomioistuinlaitokselle ympäristölupien käsittelyyn (RRF pilari1) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa. Määrärahaa saa käyttää momentin kahden vuoden käyttöaikana enintään 20 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten, palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Momentille voidaan tulouttaa oikeusministeriön hallinnonalan toimintaan liittyvät EU:lta saatavat tulot sekä virastoille työnantajana maksetut tulot.

Selvitysosa: Momentille on koottu määrärahat tuottavuutta edistävien hankkeiden rahoittamiseen.

Lisäksi määrärahasta on varattu ympäristölupien käsittelyn väliaikaisiin lisävoimavaroihin, joilla edistetään vihreää ja digitaalista siirtymää tukevia teollisuuden uudistuksia ja investointeja.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Finlex-palvelun uudistaminen (siirto momentille 28.70.20)	-1 763
Hallinnonalan digitalisaation edistäminen (siirto momentille 25.01.22)	-800
Hallinnonalan keskitetyt IT-palvelut (siirto momentille 25.01.22)	-9 700
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitteilyjärjestelmän uudistaminen (siirrot momenteille 25.01.03, 25.01.05, 25.10.01, 25.10.02, 25.10.03, 25.10.04, 25.20.01, 25.30.01 ja 25.40.01)	-275
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitteilyjärjestelmän uudistaminen (v. 2023 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-1 100
Oikeudenhoidon turvaaminen: ICT-järjestelmien ylläpitokehittäminen (siirto momentille 25.01.22)	-5 000
Oikeushallinnon käyttövaltuushallinnan kehittämishanke (v. 2023 rahoitus) (siirto momentille 28.70.20)	-825
Oikeushallinnon pilvi- ja sovelluspalvelujen kehittäminen (v.2023 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	-1 368
Oikeushallinnon pilvi- ja sovelluspalvelujen kehittäminen (v.2024 rahoitus) (siirto momentilta 28.70.20)	1 485
Oikeusministeriön hallinnonalan kyberturvallisuuden parantaminen: palautumiskyvykkyydet (kyber) (siirto momentille 25.01.22)	-25
Tuottavuusrahan tason alentaminen (HO 2023)	-245
Ulkopuolisten hankerahoitusten omarahoitusosuus (siirto momentille 25.01.01)	-100
Vaalitietojärjestelmän (VAT) uusiminen (kyber)	400
Vaalitietojärjestelmän (VAT) uusiminen (kyber) (siirto momentille 25.01.22)	-3 650
Väliaikaiset lisävoimavarat tuomioistuinlaitokselle ympäristölupien käsittelyyn (RRF pilari1)	-250
Yhteensä	-23 216

Määräraha on osittain kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	1 735 000
2023 I lisätalousarvio	—
2023 talousarvio	24 951 000
2022 tilinpäätös	9 777 000

22. Oikeusministeriön hallinnonalan ICT-kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 20 875 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää hallinnonalan tietohallintomenoihin, -hankkeisiin ja digitalisaation edistämiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan digitalisaation edistäminen (siirto momentilta 25.01.21)	800
Hallinnonalan keskitetyt IT-palvelut (siirto momentilta 25.01.21)	9 700
Käyttö- ja kapasiteettipalvelu	1 700
Oikeudenhoidon turvaaminen: ICT-järjestelmien ylläpitokehittäminen (siirto momentilta 25.01.21)	5 000

Oikeusministeriön hallinnonalan kyberturvallisuuden parantaminen: palautumiskyvykkyydet (kyber)	25
(siirto momentilta 25.01.21)	
Vaalitietojärjestelmän (VAT) uusiminen (kyber) (siirto momentilta 25.01.21)	3 650
Yhteensä	20 875

2024 talousarvio 20 875 000

29. Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 51 510 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskuntavaalien arvonlisämenot	-850
Presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien arvonlisämenot	1 700
Yhteensä	850

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	51 510 000
2023 talousarvio	50 660 000
2022 tilinpäätös	48 618 894

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 14 138 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen
- 2) avustuksiin rauhantyon järjestöille ja Ihmisoikeusliitto ry:lle
- 3) avustuksiin rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville yhteisöille sekä rikollisuutta ehkäisevän työn arviointiin
- 4) avustuksiin Rikosuhripäivystyksen toimintaan ja muille rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille
- 5) avustuksiin Julkisen sanan neuvostolle
- 6) avustuksiin oikeusjärjestyksen ja demokratian kehittämistä ja tunnetuksi tekemistä tukevaan toimintaan
- 7) avustuksiin talousosaamisen edistämiseen
- 8) valtionhallinnon laitosten ja yliopistojen kanssa toteutettavista rikosentorjuntahankkeista ja rikosentorjuntahankkeiden arvioinneista aiheutuviin menoihin
- 9) demokratiapalkintoja ja rikosentorjunnan arviointitutkimuksen palkintoja varten.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	5 425
Avustukset saamelaiden kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	5 218
Muut avustukset ja avustushankkeiden vaikutuksen arviointi (enintään)	3 495
Yhteensä	14 138

*Selvitysosa:***Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa)**

	2024	2025	2026	2027	2028	2029 lukien
Saamelaiskulttuurikeskuksen vuokrasopimusvaltuus						
Ennen vuotta 2023 tehdyt sitoumukset	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi
Vuoden 2023 sitoumukset	-	-	-	-	-	-
Menot yhteensä	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481	1 481/vuosi

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avustukset rikollisuutta ehkäisevään työhön	175
Ihmiskaupan uhrien auttaminen	-300
Ihmisoikeusliitto ry	-150
Määräaikaisten hankkeiden rahoituksen päättyminen	-400
Naisten linjan toiminta	-100
Nuorisoriikollisuuden ehkäisy (HO 2023)	1 000
Pakolaisneuvonta ry	-300
Rauhantöiden järjestöjen avustuspäärahojen leikkaus	-175
Rauhantöiden järjestöjen toiminta	-350
Saamelaiskäräjien sähköinen asiakirjahallinto	33
Saamelaiskäräjien työterveyshuolto	25
Saamelaiskäräjälain uudistaminen (BudjL)	100
Saamen kielilain mukaiset avustukset	-40
Taloulosaaminen (siirto momentilta 25.15.01)	650
Palkkausten tarkistukset	127
Yhteensä	295

2024 talousarvio	14 138 000
2023 I lisätalousarvio	1 025 000
2023 talousarvio	13 843 000
2022 tilinpäätös	13 795 778

51. Eräät valtion maksamat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rikosvahinkolain (1204/2005) nojalla maksettaviin rikosvahinkokorvauksiin

2) syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain (422/1974) nojalla maksettaviin korvauksiin sekä niihin liittyvien vähäisten asiamiespalkkioiden maksamiseen.

2024 talousarvio	19 000 000
2023 talousarvio	19 000 000
2022 tilinpäätös	13 910 756

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 457 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää oikeusministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Euroopan patenttitoimioistuin	200 000
Euroopan neuvoston toimielin: The European Commission for Democracy through Law (Venetsian komissio)	42 000
Euroopan neuvoston toimielin: Group of States against Corruption GRECO	14 000
Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi NSfK	94 000
European Union Crime Prevention Network EUCPN	2 000
Hague Conference on Privat International Law HCCH	65 000
International Institute for the Unification of Private Law UNIDROIT	21 000
The International Anti-Corruption Academy (IACA)	5 000
Association of the European Network on Victims' Rights (AENVR)	7 000
OECD International Network on Financial Education (INFE)	7 000
Yhteensä	457 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

OECD International Network on Financial Education INFE -jäsenmaksu (siirto momentilta 25.15.01)	7
Yhteensä	7

2024 talousarvio	457 000
2023 I lisätalousarvio	7 000
2023 talousarvio	450 000

10. (25.10, osa) Tuomioistuimet

Selvitysosa: Tuomioistuinten hyvä ja tehokas toiminta on edellytys perus- ja ihmisoikeusvaatimusten mukaisen oikeusturvan toteutumiseksi sekä oikeusvarmuudelle, jota vaaditaan niin talouselämässä kuin henkilöiden keskinäisten suhteiden järjestämisessä. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttäminen sekä ristiriitojen selvittäminen tasapuolisin menettelyin ennalta asetettujen yleisten sääntöjen pohjalta edellyttävät hyvin toimivaa oikeusjärjestelmää.

Riippumattoman tuomioistuinlaitoksen tulee turvata, että jokainen voi yhteiskunnassa luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

Tuomioistuinlaitoksen vaikuttavuustavoite on, että tuomioistuimissa käsiteltävät asiat ratkaistaan joutuisasti, laadukkaasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminnan kehittäminen ylläpitää laatua sekä edistää ratkaisutoiminnan joutuisuutta ja taloudellisuutta. Tuomioistuinten toimintatapoja kehitetään, jotta ne ovat mahdollisimman tehokkaita ja vastaavat parhaita käytäntöjä. Tavoitteena on myös, että oikeusturva toteutuu yhtäläisesti koko maassa. Perus- ja ihmis-oikeudet toteutuvat asioiden käsittelyssä ja ratkaisemisessa.

Yleiset tuomioistuimet huolehtivat osaltaan rikosvastuun toteuttamisesta. Ne vastaavat myös oikeussuojan antamisesta yksityishenkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille niiden keskinäisissä suhteissa sekä myös suhteissa julkisyhteisöihin silloin, kun kysymys ei ole hallintolainkäyttöasioista. Hallintotuomioistuinten ratkaisut ohjaavat julkisen valtakäytön lainmukaisuutta ja antavat oikeussuojaa yksityishenkilöille, yrityksille ja muille yhteisöille suhteessa julkiseen valtaan. Hallintotuomioistuinten ratkaisulla ja käsittelyajoilla voi olla vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan ja kilpailukykyyn laajastikin.

Tuomioistuinlaitoksen merkitys ja toiminta on yhteiskunnassa tunnettua ja tuomioistuinlaitokseen luotetaan. Oikeusasteiden roolien ja tehtävien tulee olla selkeitä. Oikeudenkäynnin painopisteen tulee olla ensimmäisessä asteessa. Laadukkaasti toimiva ensimmäinen oikeusaste lisää luottamusta ja vähentää tarvetta muutoksenhakuun. Ylimpien oikeusasteiden toiminta painottuu ennakkoratkaisujen antamiseen.

Luvun nimike on muutettu.

01. Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 9 792 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen (1123/2021) eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista vuosina 2022—2024 ja oikeusministeriön asetuksen (1121/2021) tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista vuosina 2022—2024 mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Korkeimpaan oikeuteen perustetaan oikeusneuvoksen virka 1.1.2024 lukien.

Selvitysosa: Korkein oikeus on ylin tuomioistuin riita- ja rikosasioissa. Sen tehtävänä on valituslupajärjestelmän pohjalta yksittäisiä valitusasioita tutkimalla ja ratkaisemalla antaa oikeuskäytäntöä ohjaavia ja yhtenäistäviä ennakkopäätöksiä lain tulkinnasta ja soveltamisesta. Lisäksi korkein oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräistä muutoksenhakua koskevia asioita sekä antaa tasavallan presidentille lausuntoja armahdusasioissa ja Ahvenanmaan itsehallintoa koskevissa asioissa. Korkein oikeus valvoo alempien tuomioistuinten lainkäyttöä.

Tunnuslukutaulukko

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Ratkaistut asiat, kpl	1 917	1 950	1 950
— annetut asiaratkaisut valitusasioissa	104	115	115
— julkaistut ratkaisut	81	90	90
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)			
— kaikki asiat	5,3	5,5	5,3
— valituslupa-asiat	4,4	4,5	4,4
— asiaratkaisut	16,5	17,5	16,5

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/asia)	4 555	4 707	4 971
— tuottavuus (asia/htv)	26,0	26,4	26,4

Korkeimman oikeuden suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen (1123/2021) eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista vuosina 2022—2024 ja oikeusministeriön asetuksen (1121/2021) tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista vuosina 2022—2024 mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 350 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	9 101	9 185	9 800
Bruttotulot	8	7	8
Nettomenot	9 092	9 178	9 792
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 818		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 797		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitelyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)		2
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtionneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)		200
Valtorin tuotteistettujen palvelujen tietoturva		10
Palkkausten tarkistukset		402
Yhteensä		614

2024 talousarvio	9 792 000
2023 talousarvio	9 178 000
2022 tilinpäätös	9 071 000

02. Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 15 324 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen (1123/2021) eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista vuosina 2022—2024 ja oikeusministeriön asetuksen (1121/2021) tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista vuosina 2022—2024 mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Korkein hallinto-oikeus on ylin tuomioistuin hallintoasioissa. Sen tehtävänä on osaltaan ylläpitää oikeusvaltion toimintaa takaamalla oikeusturva, varmistamalla hallinnon lainalaisuutta ja ohjaamalla oikeuskäytännön yhdenmukaisuutta. Se tutkii ja ratkaisee ylimpänä oikeusasteena alueellisten hallinto-oikeuksien ja markkinaoikeuden ratkaisuista tehdyt muutoksenhaut. Pääsäännön mukaan valittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen voi valittaa suoraan esimerkiksi valtioneuvoston yleisistunnon pää-

töksistä. Lisäksi korkein hallinto-oikeus käsittelee ja ratkaisee ylimääräisiä muutoksenhakuja ja voi myös tehdä esityksiä lainsäädäntöasioissa. Se valvoo hallintotuomioistuinten lainkäyttöä.

Saapuvista asioista suurimmat asiaryhmät ovat ulkomaalaisasiat sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoasiat, joiden lisäksi korkein hallinto-oikeus käsittelee muun muassa rakentamis- ja ympäristöasioita, verotusta, taloudellista toimintaa, kuten kilpailuasioita ja julkisia hankintoja, sekä valtio-oikeus- ja yleishallintoasioita, kuten asiakirjajulkisuutta ja tietosuojaa.

Tunnuslukutaulukko

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Ratkaistut asiat, kpl	3 757	4 000	4 000
— Annetut asiaratkaisut, säännönmukainen muutoksenhaku	524	550	550
— Julkaistut ratkaisut (vuosikirjapäätökset)	150	120	120
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)			
— Kaikki asiat	7,2	7,0	7,0
— Valituslupa-asiat	6,9	5,0	5,0
— Asiaratkaisut	12,1	12,0	12,0
Ulkomaalaisasiat, erikseen eriteltyinä			
— Ratkaistut asiat (kpl)	1 586	1 500	1 200
— Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	7,2	6,0	6,0
Toiminnallinen tehokkuus			
— taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	3 129	2 957	3 790
— tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	33	34	32

Korkeimman hallinto-oikeuden suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen (1123/2021) eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista vuosina 2022—2024 ja oikeusministeriön asetuksen (1121/2021) tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista vuosina 2022—2024 mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 700 000 euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	12 597	11 840	15 336
Bruttotulot	14	12	12
Nettomenot	12 583	11 828	15 324
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 229		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 852		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HAIPA-järjestelmän kehittäminen (siirto momentilta 25.10.03)	2 000
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitelyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	3
Turvapaikanhakijoiden oikeusturva	903
Valtorin tuotteistettujen palvelujen tietoturva	16
Palkkausten tarkistukset	574
Yhteensä	3 496

2024 talousarvio	15 324 000
2023 talousarvio	11 828 000
2022 tilinpäätös	14 206 000

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 335 528 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Tuomioistuinviraston menoihin.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen (1123/2021) eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista vuosina 2022—2024 ja oikeusministeriön asetuksen (1121/2021) tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista vuosina 2022—2024 mukaisesti perittäviä maksuja eikä menoina näistä johtuvia poistoja.

Selvitysosa: Tuomioistuinvirasto tukee ja ohjaa tuomioistuinlaitosta siten, että tuomioistuinlaitoksen toiminta on vaikuttavaa ja oikeusturva toteutuu tehokkaasti.

Tuomioistuimet ratkaisevat niiden käsiteltäväksi tulleet asiat ja siten tuottavat oikeusturvaa. Tuomioistuinten toimintaa kuvaavat keskeiset indikaattorit on kuvattu oheisessa tunnuslukutaulukossa.

Tunnuslukutaulukko

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Hovioikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	7 855	8 240	8 240
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	6,5	6,5	6,5
Taloudellisuus (€/työmäärä)	2 225	1 858	1 858
Tuottavuus (työmäärä/htv)	41	43	43
Käräjäoikeudet			
Ratkaistut asiat yhteensä, kpl	504 220	540 000	540 000
— Rikosasiat	52 307	54 000	54 000
— Laajat riita-asiat	7 958	8 600	8 600
— Summaariset asiat	368 242	408 000	408 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk			
— Rikosasiat	6,0	6,0	6,0
— Laajat riita-asiat	10,1	10,0	10,0

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
— Summaariset asiat	2,3	2,6	2,6
— Velkajärjestelyasiat	5,4	5,8	5,8
Taloudellisuus (€/työmäärä)	797	750	750
Tuottavuus (työmäärä/htv)	95	100	100
Hallinto-oikeudet			
Ratkaistut asiat, kpl	18 259	19 189	19 189
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,9	9,5	9,5
Taloudellisuus (€/työmäärä)	1 562	1 530	1 530
Tuottavuus (työmäärä/htv)	52	52	52
Vakuutusoiikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	3 361	3 900	4 000
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	12,2	11,0	10,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	2 658	2 100	2 000
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	29	37	40
Markkinaoikeus			
Ratkaistut asiat, kpl	474	580	600
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,2	8,5	8,5
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	7 380	6 000	6 000
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	12	15	15
Työtuomioistuin			
Ratkaistut asiat, kpl	94	100	100
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	12,4	12,0	12,0
Taloudellisuus (€/ratkaistu asia)	12 379	10 500	10 500
Tuottavuus (ratkaistut asiat/htv)	10	11	11

Tuomioistuinten suoritteista tuomioistuinmaksulain (1455/2015), oikeusministeriön asetuksen (1123/2021) eräistä tuomioistuinten hakemusmaksuista vuosina 2022—2024 ja oikeusministeriön asetuksen (1121/2021) tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista vuosina 2022—2024 mukaisesti perittävinä maksuina arvioidaan kertyvän 43,7 milj. euroa momentille 12.25.10.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	292 163	297 312	336 328
Bruttotulot	836	700	800
Nettomenot	291 328	296 612	335 528
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	32 707		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	32 101		

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Yleiset tuomioistuimet	226 000
Hallintotuomioistuimet	65 000
Tuomioistuinvirasto	8 000
Tietohallinto- ja muut menot	36 528
Yhteensä	335 528

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HAIPA-järjestelmän kehittäminen (siirto momentille 25.10.02)	-2 000
Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsittelyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	100
Henkilöstövoimavara siirto (siirto momentille 25.01.01)	-29
Kuopion oikeustalon liitännäiskustannukset	-860
Lapsiin kohdistuvien rikosten kiireellinen käsittely	980
Lähestymiskiellon tehostaminen	482
Mielenterveyslain muuttaminen	666
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	19 200
Rikosasioiden käsittely	790
Sidonaisuus- ja sivutoimirekisteri (siirto momentilta 33.01.01)	20
Tuomioistuinien ja syyttäjälaitoksen resurssien vahvistaminen	7 000
Turvapaikanhakijoiden oikeusturva	204
Valtorin tuotteistettujen palvelujen tietoturva	418
Palkkausten tarkistukset	11 945
Yhteensä	38 916

2024 talousarvio	335 528 000
2023 I lisätalousarvio	625 000
2023 talousarvio	296 612 000
2022 tilinpäätös	290 722 000

(04.) Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan siirrettäväksi momentiksi 25.15.01.

(50.) Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan siirrettäväksi momentiksi 25.15.50.

15. (25.10, osa) Oikeuspalvelut

Selvitysosa: Oikeusavun ja talous- ja velkaneuvonnan tavoitteena on, että jokainen saa tarpeellisen avun oikeudelliseen ja velkaantumiseen liittyvään ongelmaansa, vaikka hänen taloudellinen asemansa olisi heikko. Taloustilanteen yleinen heikkeneminen lisää talous- ja velkaneuvonnan palvelun tarvetta.

Yleisen edunvalvonnan tavoitteena on, että asiakkaiden edut ja oikeudet tulevat valvotuiksi, vaikka hän ei itse siihen kykenisi toimintakyvyn rajoitusten vuoksi.

Oikeusavun, talous- ja velkaneuvonnan ja yleisen edunvalvonnan vaikuttavuustavoitteet:

— Ylivelkaantumista ehkäistään eri viranomaisten yhteistyöllä. Parannetaan kansalaisten avunsaantia henkilökohtaisen talouden hallinnassa ja ehkäistään kansalaisten velkaongelmien muodostumista.

— Käsitteleyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan. Oikeusavun asianajoprosessin toimivuutta kehitetään yhtenäistämällä toimintatapoja. Yleisen edunvalvonnan riskienhallintaa ja laatumittaristoa kehitetään edelleen.

— Oikeudellinen ongelma ratkaistaan mahdollisemman varhaisessa vaiheessa. Edistetään sovittelupalvelujen käyttöä oikeusaputoimistoissa.

— Palvelut ovat ihmiskeskeisiä. Asiakkaalle tarjotaan palvelua eri kanavien kautta asiakkaan tarpeet huomioiden ja asiointia ohjaten. Digitalisaatiota hyödynnetään palvelujen kehittämisessä.

01. (25.10.04) Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 93 007 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Oikeuspalveluviraston perustamisen valmistelumenoihin sekä valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetussa laissa (477/2016) ja talous- ja velkaneuvonnasta annetussa laissa (813/2017) tarkoitettujen oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden ja talous- ja velkaneuvontapalveluiden ostamisesta valtiolle aiheutuvien menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 18 §:ssä tarkoitettuja yleisen edunvalvonnan päämiehen varoista perittäviä palkkioita ja korvauksia, oikeusapulain mukaisia oikeusapumaksuja ja korvauksia eikä valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain 10 §:ssä tarkoitettuja korvauksia oikeusapupalveluista.

Selvitysosa: Oikeusaputoimistoihin arvioidaan saapuvan 47 800 asiaa (41 736 asiaa v. 2022 ja arvio 46 300 asiaa v. 2023). Oikeusaputoimistojen jonotusajan tavoite on keskimäärin 11 päivää v. 2024 (12 päivää v. 2022 ja 11 päivää v. 2023). Oikeusaputoimistoihin v. 2022 saapuneista asioista 86 % oli siviili- ja hallinto-oikeudellisia asioita ja 14 % rikosasioita.

Yleisen edunvalvonnan palveluja ostetaan kunnilta ja yksityiseltä palveluntuottajalta silloin, kun se on tarpeen palveluiden alueellisen saatavuuden turvaamiseksi. Ostopalvelun osuus on noin 8 % v. 2024.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on alustavasti asettanut oikeusapu- ja edunvalvontapiireille seuraavat toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2024:

Oikeusapu ja talous- ja velkaneuvonta

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 tavoite
Oikeusapu			
Käsitellyt asiat, kpl	41 585	46 300	47 200
Chat ja oikeusapuohjaus, kpl	12 363	11 000	11 500
Oikeusapupäätökset yksityisille asiamiehille, kpl	22 038	23 000	23 800
Taloudellisuus (euroa/painotettu työmäärä)	165	172	175
Tuottavuus (painotettu työmäärä/htv)	360	366	366
Talous- ja velkaneuvonta			
Käsitellyt asiat, kpl	30 008	32 600	33 400
Taloudellisuus (euroa/asia)	351	384	390
Tuottavuus (asia/htv)	155	154	151

Yleinen edunvalvonta

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 tavoite
Päämiesten määrä, kpl	43 725	45 500	46 300
— edunvalvontatoimisto	39 610	41 700	42 400
— edunvalvonta ostopalveluna	4 115	3 800	3 900
Taloudellisuus (bruttomeno/päämies)	786	820	825
Tuottavuus (päämiesmäärä/htv)	67	68	68

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	82 910	89 322	96 303
Bruttotulot	3 780		
Nettomenot	79 568	89 322	96 303
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	18 699		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	23 995		

Oikeusavun palkkioista säädetään valtioneuvoston asetuksessa oikeusavun palkkioperusteista (290/2008). Palkkioita arvioidaan kertyvän noin 3 900 000 euroa momentille 12.25.14.

Valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiireistä annetun lain (477/2016) mukaisesti perittävinä palkkioina arvioidaan kertyvän noin 32 144 000 euroa momentille 12.25.15.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitelyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)		44
Kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirto momentille 25.01.03)		-2 596
Lähestymiskiellon tehostaminen		90
Mielenterveyslain muuttaminen		42
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)		3 200
Oikeusaputoimistojen htv-sidonnainen lisämäärärahatarve (maahanmuuttokokonaisuus)		80
Palvelukeskusmaksut (siirto momentille 25.01.03)		-410
Rikosasioiden käsittely		300
Taloulosaaminen (siirrot momenteille 25.01.01, 25.01.50, 25.01.66)		-765
Valtorin tuotteistettujen palvelujen tietoturva		158
Palkkausten tarkistukset		3 542
Yhteensä		3 685

Momentin nimike on muutettu.

2024 talousarvio	93 007 000
2023 I lisätalousarvio	-540 000
2023 talousarvio	89 322 000
2022 tilinpäätös	84 426 000

50. (25.10.50) Yksityisille oikeusavustajille maksettavat korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 80 410 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) oikeusapulaissa (257/2002)
- 2) yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993)
- 3) oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (689/1997) säädettyjen korvausten maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Oikeusapu	67 910
Yksityishenkilön velkajärjestely	1 000
Syytteestä vapautetun oikeudenkäyntikulujen korvaus	6 000
Yhteensä	74 910

Vuonna 2022 yksityiset oikeusavustajat hoitivat 36 080¹⁾ oikeusapuasiana ja oikeusapulain mukaiset yksityisten avustajien korvaukset olivat noin 72,1 milj. euroa. Yksityishenkilön velkajärjestelylain mukaiset korvaukset olivat noin 0,8 milj. euroa v. 2022. Syytteestä vapautettujen oikeudenkäyntikulujen korvaukset olivat noin 7,9 milj. euroa v. 2022.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Konkurssilain mukaisten julkisselvittäjien palkkiot ja muut julkisselvitysmenot (siirto momentille 25.01.20)	-2 000
Yksityisten avustajien palkkioiden kasvu (maahanmuuttokokonaisuus)	140
Tasomuutos	5 500
Yhteensä	3 640

2024 talousarvio	80 410 000
2023 I lisätalousarvio	725 000
2023 talousarvio	76 770 000
2022 tilinpäätös	82 380 286

¹⁾ Tilastoitu yhtenä asiana. Yhden asian käsittely voi sisältää useamman käsittelyn esim. käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa.

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

Selvitysosa: Oikeusministeriö asettaa Ulosottolaitokselle seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tulostavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi keskeisimmät toimenpiteet vuodelle 2024:

— Korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla. Oikeusturva paranee, kun toimintaa uudistetaan laatuhankeesta saatujen tulosten pohjalta. Johtamisella ja esihenkilötyöllä varmistetaan toiminnan tasalaatuisuudesta ja yhteisistä työmenetelmistä. Kansainväliset pakotteet pannaan täytäntöön tehokkaasti.

— Palvelut ovat asiakaslähtöisiä. Sähköistä asiointia ja palveluja kehitetään seurannan kautta tulleet asiakaspalautteet huomioiden.

— Yhteiskunnassa on hyvä maksumoraali ja luottoyhteiskunta on toimiva. Huolehditaan perinnän tuloksellisuuden säilymisestä ja etupainotteisuudesta. Johtamisessa ja oman työn valvonnassa hyödynnetään tilastointia ja raportointia. Toiminnan laatu ja tuloksellisuus varmistetaan suunnitelmallisella esihenkilötyöllä.

— Taloudellisten väärinkäytösten tekemis- ja hyötymismahdollisuudet ovat vähentyneet ja rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti. Ulosottoa välttelevät velalliset tunnistetaan ja heidän asiansa tutkitaan laadukkaasti. Yrittäjävelallisten perintää tehostetaan johtamisella ja ammattitaitoa syventävällä erikoistumisella.

— Ylivelkatilanteiden ennaltaehkäisy ja niiden aiheuttamien haittojen vähentäminen. Ennakoivaa talousneuvontaa suunnitellaan ja toteutetaan moniviranomaisyhteistyönä talous- ja velkaneuvonnan kanssa. Työtä kohdennetaan lapsiin ja nuoriin sekä sidosryhmäammattilaisiin, jotka työskentelevät työttömien tai työttömyysuhan alaisten henkilöiden kanssa.

Organisaatorakenne mahdollistaa tehokkaan toiminnan. Ulosottolaitoksen käytäntöjä ja toimintakulttuuria yhtenäistetään. Työmenetelmiä yhtenäistetään ohjeistuksella ja tietojärjestelmäkoulutuksella.

Käsittelyketjut ja -menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan. Vaativaa perintää tehostetaan laajassa täytäntöönpanossa, ja erityistytäntöönpanon tutkimuksen keinoja edellyttävät velalliset tunnistetaan ja ohjataan käsiteltäväksi erityistytäntöönpanon toimintayksikköön. Ulosottolaitos kehittää myös analytiikkaa toiminnan tueksi. Perustytäntöönpanossa asioiden käsittely tehostuu työntekoa tukevalla tietojärjestelmän uudistamisella.

Konkurssiasiamiehen toimisto toteuttaa konkurssien ja yrityssaneerausten asianhallintajärjestelmän (Kosti) kokonaisuudistusta yhteistyössä Oikeusrekisterikeskuksen ja valitun toimittajayhtiön kanssa. Uudistuksen tavoitteena on tehostaa valvontatyötä ja yhteydenpitoa asianosaisten kanssa. Järjestelmän tuotantoon otto on viivästynyt. Järjestelmän perusversio pyritään saamaan tuotantoon vuonna 2023, minkä jälkeen jatketaan sen kehittämistä vuosina 2023–2024. Velallisen toiminnan erityistarkastuksia ja julkisselvityksiä kohdennetaan erityisesti tapauksiin, joissa talousrikospäilyt liittyvät laajoihin ja monimutkaisiin yrityskokonaisuuksiin. Hyvän pesänhoitotavan kehittäminen turvaa menetelyn asianosaisten oikeuksien toteutumista.

01. Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 111 551 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Ulosottolaitoksen ja konkurssiasiamiehen toimiston toimintamenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa ei oteta tuloina huomioon ulosottomaksuista annetun lain (34/1995) ja ulosottomaksuista annetun asetuksen (35/1995) mukaisia tuloja, ulosottokaaren (705/2007) mukaisia valtiolle tilitettäviä vähäisiä ulosottovaroja eikä konkurssilain (120/2004) mukaan valtiolle tilitettäviä velkojien menettämiä jako-osuuksia.

Selvitysosa: Ulosottoon arvioidaan saapuvan vireille 3,1 milj. asiaa (2,8 milj. asiaa v. 2022). Keskimääräisen käsittelyajan arvioidaan olevan 8,5 kuukautta (9,3 kuukautta v. 2022). Ulosoton perintätuloksen arvioidaan olevan

1 180 milj. euroa (1 264 milj. euroa v. 2022). Ulosotossa arvioidaan käsiteltävän 575 000 velallisen asioita (569 613 velallista v. 2022).

Konkurssien määrän arvioidaan kasvavan edelleen vuosina 2023–2024 verrattuna vuoteen 2022, jolloin hakemusten määrä kasvoi 7,4 % ja aloitettujen konkurssimenettelyjen määrä 12,5 %. Konkurssiasiamiehen valvonnassa oli 31.12.2022 yhteensä 3 234 vireillä olevaa konkurssimenettelyä, joista 533 oli julkisselvityksessä. Yrityssaneeraushakemusten ja aloitettujen saneerausmenettelyjen määrien arvioidaan myös kasvavan vuosina 2023—2024 verrattuna vuoteen 2022, jolloin hakemusten määrä kasvoi 2,4 % ja aloitettujen saneerausmenettelyjen määrä väheni 5,4 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Talousarvioesityksen valmisteluun liittyen oikeusministeriö on asettanut Ulosottolaitoksen ja konkurssiasiamiehen toimiston toiminnalle vuodelle 2024 alustavasti seuraavat tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 tavoite/arvio
Käsitellyt asiat (1 000 kpl)	2 884	3 200	3 100
Peritty (milj. euroa)	1 264	1 200	1 200
Perittyjen ja varattomien rahasaamisten suhde			
Asiamääristä, %	42	42	44
Rahamääristä, %	39	38	38
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	9,3	9,0	8,5
Taloudellisuus (euroa/käsittely asia)	37	36	37
Tuottavuus (käsitellyt asiat/htv)	2 526	2 803	2 654
Erityistäytäntöönpanosta tilitetty suoraan velkojille (milj. euroa)	33	25	25
Erityistäytäntöönpanon selvitettäväksi ottamat velalliset	256	300	300
Ratkaistujen ulosottokantelujen määrä	74	60	60
Ulosottokantelujen käsittelyaika, kk	6,7	6,0	6,0
Konkurssipesien erityistarkastuksia ja hallinnon tarkastuksia	65	90	100
Aloitetaan konkurssipesien julkisselvityksiä	26	50	60

Ulosottomaksutuloina arvioidaan momentille 12.25.20 kertyvän 82 milj. euroa. Ulosottomaksutulojen määrä vastaa noin 74 % Ulosottolaitoksen kokonaismenoista.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	109 758	109 443	109 853
Bruttotulot	297	250	330
Nettomenot	109 461	109 193	109 523
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	27 011		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	26 501		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitteilyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	41
Harmaan talouden torjunta (HO 2019)	-30
Pakotetoimien lisääntyminen	-1 106
Pakotteiden täytäntöönpanon jatkuminen	1 500
Ulosottokaaren vapaakuukausisäännösten muuttaminen	325
Ulosottokaaren vapaakuukausisäännösten muuttaminen (siirto momentille 25.01.01)	-244
URA ICT tuottavuushyötyä vastaava määrärahavähennys	-3 000
Valtorin tuotteistettujen palvelujen tietoturva	143
Palkkausten tarkistukset	4 729
Yhteensä	2 358

2024 talousarvio	111 551 000
2023 talousarvio	109 193 000
2022 tilinpäätös	108 951 000

(95.) Ulosoton säilytettävänä olevien varojen korkomenot (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2023 talousarvio	260 000
2022 tilinpäätös	172 345

30. Syyttäjät

Selvitysosa: Syyttäjälaitoksen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ovat seuraavat:

Syyttäjälaitos on oikeusvaltiossa keskeinen kansalaisten oikeusturvan toteuttaja ja arvostettu sekä luotettu toimija, joka vaikuttaa rikoksille kielteisen yleisen mielipiteen muodostumiseen. Oikeusturva toteutuu käytännössä, rikosvastuu toteutuu tehokkaasti sekä rikollisuus ja sen haitat vähenevät ja turvallisuus ja sen tunne lisääntyvät.

Asianosaisen kannalta keskeisiä, mitattavissa olevia laatuun ja yhdenvertaisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat käsittelyn nopeus ja alueelliset erot syyteharkinta-ajoissa.

Rikosprosessin laatua ja nopeutta parannetaan kehittämällä syyttäjän ja esitutkintaviranomaisen yhteistyötä, syyttäjien osaamista ja erikoistumista sekä käyttämällä tarkoituksenmukaisinta prosessimenettelyä. Rikosasioiden käsittelytapojen uudistamisella pyritään nopeampaan ja yhdenmukaisempaan käsittelyyn, missä otetaan huomioon myös kestävä kehityksen edistäminen. Syyttäjälaitoksen ja yleisten tuomioistuinten sähköinen asiankäsitteilyjärjestelmä (AI-PA) otetaan käyttöön rikosasioiden käsittelyä varten v. 2024.

Syyttäjien käsiteltäväksi saapui vuonna 2022 yhteensä 85 053 asiaa. Ratkaistuja asioita oli 84 185 kappaletta. Lisäksi ratkaistiin 29 251 summaarista sakkoasiaa. Poliisin resurssien lisääntymisen vuoksi Syyttäjälaitokselle saapuvien asioiden kokonaismäärään on odotettavissa kasvua. Saapuvien asioiden kokonaismäärässä esiintyy kausittaista vaihtelua, mikä johtuu mm. poliisin tutkintaresursseissa tapahtuvista muutoksista. Työn vaatavuuden arvioidaan edelleen kasvavan rikosasioiden oikeudellisten kysymysten monimutkaistumisen, rikollisuuden kansainvälistymisen ja digitalisoinnin (kyberrikollisuus) myötä.

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 64 221 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös Suomen osallistumisesta Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) toimintaan annetussa laissa (66/2021) tarkoitettujen valtuutettujen Euroopan syyttäjien EPPO-palkan sivukulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut Syyttäjälaitoksen toiminnalle vuodelle 2024 alustavasti seuraavat tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 tavoite
Joutuisuus			
— keskimääräinen syyteharkinta-aika, kk	2,6	2,5	2,5
— yli 6 kk syyteharkinnassa olleita asioita avoimna	4 192	3 900	3 500
— yli vuoden syyteharkinnassa olleita asioita avoimna	1 586	1 400	1 200
Tuottavuus			
— saapuneiden tapausten vaativuus / htv (syyttäjät) ¹⁾	2 004	1 883	1 813
— saapuneiden tapausten vaativuus / htv (koko henkilöstö)	1 446	1 363	1 307
Taloudellisuus			
— toimintamenojen käyttö suhteessa tapausten vaativuuteen, euroa	64	71	75

¹⁾ Saapuneiden tapausten vaativuudessa on otettu huomioon se, että tietyt tapaukset ovat toisia haastavampia ja niiden käsittely sitoo enemmän resursseja. Painotetun vaativuuden pisteluku lasketaan yksittäisten saapuneiden tapausten perusteella sekä lisäämällä pistelukuihin pitkien tuomioistuinkäsittelyjen vaikutukset omilla kertoimillaan. Mitä suurempi pisteluku on, sitä vaativampaa työn voidaan katsoa olevan.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	55 530	57 257	64 421
Bruttotulot	231	200	200
Nettomenot	55 299	57 057	64 221
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	11 965		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	13 243		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitteilyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)			18
Henkilöstövoimavarsiirto (siirto momentille 25.40.01)			-14
Lapsiin kohdistuvien rikosten kiireellinen käsittely			712
Lähestymiskiellon tehostaminen			120
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)			2 400

Rikosasioiden käsittely	330
Tuomioistuimien ja syyttäjälaitoksen resurssien vahvistaminen	1 000
Valtorin tuotteistettujen palvelujen tietoturva	75
Palkkausten tarkistukset	2 523
Yhteensä	7 164

2024 talousarvio	64 221 000
2023 I lisätalousarvio	425 000
2023 talousarvio	57 057 000
2022 tilinpäätös	56 577 000

40. Rangaistusten täytäntöönpano

Selvitysosa: Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteena on vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Tavoitteena on lisätä rangaistusta suorittavien valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan ja sijoittumista yhteiskuntaan tukeutuen yhteiskunnan yleisiin palvelujärjestelmiin sekä estää rikosten tekeminen vankeusaikana. Rangaistusten täytäntöönpano ja tutkintavankeuden toimeenpano toteutetaan turvallisesti. Tavoitteena on oikeusturvan ja yhdenvertaisten käytäntöjen varmistaminen sekä suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen lisääminen.

Vuonna 2022 vankeja oli keskimäärin 3 052. Vuosina 2023 ja 2024 vankiluvun ennakoidaan nousevan hitaasti mm. seksuaalirikosten rangaistusten kovenemisen ja vuonna 2021 tehdyn sakkomuutorangaistusmuutoksen myötä. Myös yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden määrä on noussut. Osin kyseessä on koronapandemian aiheuttamasta vaikeudesta seuraamusten täytäntöönpanossa ja osin tosiasiallisesta asiakasmäärien kasvusta. Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määrän ennakoidaan nousevan edelleen tulevina vuosina.

Toiminnan laajuus

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Vankeja keskimäärin	3 052	3 100	3 130
Vapaudesta vankilaan tulleet	5 970	6 100	6 150
Yhdyskuntaseuraamuksia täytäntöönpanossa keskimäärin	3 502	3 650	3 700
Täytäntöön pantaviksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	3 813	3 900	4 000
Seuraamuksiin liittyvät pyydytyt asiantuntijalausunnot	6 905	7 150	7 250

Tavoitteena on vähentää vapautumista suoraan suljetuista vankiloista ja lisätä avolaitossijoituksia, valvotun koevapauden käyttöä sekä sakko- ja lyhytaikaisvankien ulkopuoliseen päihdekuntoutukseen sijoittamista. Vakavaan väkivaltaan syyllistyneiden kohdalla arvioidaan uusimisriski ennen vapautumista ja samalla suunnitellaan riittävät tukitoimet ehdonalaan vapauteen.

Vankien toimintoihin osallistumista ja sellin ulkopuolella viettämää aikaa sekä henkilökunnan ja rangaistusta suorittavien välistä vuorovaikutusta lisätään. Laajennetaan ja vakiinnutetaan sosiaalihuolto-, mielenterveys-, päihde- sekä työvoima- ja koulutuspalvelujen kanssa tehtävä yhteistyö jo seuraamuksen aloitusvaiheessa viranomaispalvelujen yhteensovittamiseksi. Vahvistetaan yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa sote-palvelujen osalta ja tarkennetaan yhteistyötä kuntien kanssa koulutuksen ja työvoimapaalvelujen osalta. Lisätään yhteistyötä oppilaitosten kanssa, jotta rikosseuraamusasiakkaat voivat suorittaa opintoja seuraamuksen aikana. Yhteistyötä Vankiterveydenhuollon kanssa tehdään vankien mielenterveyden hoitojatkumoiden turvaamisessa, väkivallan riskiarvioinnissa sekä työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa ja työkyvyn tuen palveluihin ohjaamisessa.

Rikosseuraamuslaitoksessa tehtävän väkivaltatyön ohjaamista sekä seksuaali- ja väkivaltarikoksiin syyllistyneiden rikosseuraamusasiakkaiden kuntouttavaa toimintaa lisätään. Nuorille, alaikäisille ja naisvangeille kohdennettuja palveluita ja tukitoimia kehitetään uusilla heille suunnatuilla osastoilla. Jatketaan rikosseuraamusasiakkaiden sähköisen asioinnin ja sähköisten palveluiden kehittämistä.

Rikosseuraamusasiakkaiden yhdenvertaisen ja lainmukaisen kohtelun toteutumista parannetaan tehostamalla Rikosseuraamuslaitoksen normiohjausta ja lisäämällä henkilökunnan koulutusta. Tavoitteen toteutumista edistetään myös säännöllisellä tarkastustoiminnalla ja yksiköiden omavalvontamenetelmällä.

Henkilöstön työturvallisuutta parannetaan maalittamista ehkäisemällä ja yksityöskentelyyn liittyviä riskejä vähentämällä. Tavoitteena on lisätä täytöntöönpanon turvallisuutta ja ehkäistä järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia vankiloissa. Vahvistetaan järjestäytyneestä rikollisuudesta irtautumisen tukitoimenpiteitä yhteistyössä poliisiviranomaisten kanssa ja kehitetään palveluohjausta yhteiskunnan palvelujen piiriin. Kehitetään toimintoja, joilla voidaan tunnistaa rikosseuraamusasiakkaiden radikalisoituminen sekä kohdentaa toimia tällaisiin henkilöihin.

Valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta sisältää tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia Rikosseuraamuslaitoksen kehittämiseksi. Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstömäärää lisätään toimintakyvyn turvaamiseksi. Toimitilaverkoston kehittämistä ja suunnittelua jatketaan. Seurataan Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistuksen ensimmäisen vaiheen tavoitteiden toteutumista ja aloitetaan rikosseuraamuskeskusten organisaation ja johtamisen uudistaminen. Vuonna 2022 käyttöön otettua asiakastietojärjestelmää (Roti) jatkokehitetään.

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 290 112 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää myös Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallisista tarpeista aiheutuvien henkilökunnan asuntojen vuokrausmaksujen alentamiseen enintään 2 000 000 euroa.

Määrärahasta on varattu myös 2 900 000 euroa siirtomenojen maksamiseen vangeille vankeuslain (767/2005) 7 luvun 5 §:n ja 9 luvun 6 §:n mukaisesti.

Selvitysosa: Talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä oikeusministeriö on asettanut vuodelle 2024 alustavasti seuraavat tavoitteet:

Tunnuslukutaulukko

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 tavoite
Toiminnalliset tavoitteet			
Laitosturvallisuusindeksi ¹⁾	97	105	100
Vankeusvangeista avolaitoksissa keskimäärin päivässä, %	42	44	46
— Naiset	49	50	51
— Miehet	41	43	45
Rangaistusta suorittavien vankien toimintoihin osallistuminen, tuntia viikossa (tavoite 35 h yhteensä)	15,8	16	16,5
Valvotun koevapauden kautta vapautuneet, % vapautuneista	23	20	25
— Naiset	31	28	32
— Miehet	22	19	23
Tuottavuus			
Vangit, keskimäärin päivässä/htv	1,3	1,3	1,2

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 tavoite
Henkilöitä yhdyskuntaseuraamuksissa, keskimäärin päivässä/htv	12,2	12,5	12,2
Taloudellisuus			
Toimintamenot (netto)/vanki	75 580	77 600	81 980
Toimintamenot (netto)/yhdyskuntaseuraamusasiakas	5 130	5 170	5 250

¹⁾ Vuosien 2011—2014 keskiarvo muodostaa indeksin arvon 100. Indeksien noustessa turvallisuustaso laskee.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	253 421	250 900	295 612
Bruttotulot	6 752	5 500	5 500
Nettomenot	246 669	245 400	290 112
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	26 567		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	20 223		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 287 212 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 2 900 000 euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 300 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 519	3 000	2 740
— muut tuotot	730	600	800
Tuotot yhteensä	3 249	3 600	3 540
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	8 146	9 270	8 700
— osuus yhteiskustannuksista	8 427	8 220	8 500
Kustannukset yhteensä	16 573	17 490	17 200
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-13 324	-13 890	-13 660
Kustannusvastaavuus, %	20	21	21

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinnonalan virastojen hallinnollisten asioiden asiankäsitteilyjärjestelmän uudistaminen (siirto momentilta 25.01.21)	63
Henkilöstövoimavarasiirto (siirto momentilta 25.30.01)	14
Hoitotakuun tiukentuminen	500
Kriminaalipolitiikka - rangaistusten kiristäminen (HO 2023)	11 000
Lähestymiskiellon tehostaminen	334
Oikeudenhoidon resurssien varmistaminen (valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta 2022)	3 600
Rikosasioiden käsittely	2 080
Rikosasioiden käsittely (siirto momentille 33.01.06)	-150
Rikosseuraamusalan tutkintokoulutuksen opiskelijamäärien nostaminen	1 000
Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus	4 153
Tupakoinnin kieltä suljettujen vankiloiden sisätiloissa	1 104
Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (siirto momentille 29.80.30)	-200
Valtorin tuotteistettujen palvelujen tietoturva	255
Vantaan vankilan lisärakennus	13 107
Palkkausten tarkistukset	7 852
Yhteensä	44 712

2024 talousarvio	290 112 000
2023 I lisätalousarvio	300 000
2023 talousarvio	245 400 000
2022 tilinpäätös	240 325 000

74. Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 700 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää enintään 1 700 000 euroa avolaitostöihin kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa.

Määrärahaa saa käyttää valtion, kunnan, seurakunnan ja yleishyödyllisten yhteisöjen omistuksessa olevien rakennusten ja ympäristöjen rakentamis-, korjaus- ja hoitotöihin sekä kansallisomaisuuden ylläpitämiseen. Määrärahaa saa käyttää myös maanrakennustöihin. Kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteet ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita tai niihin voidaan liittää kuntouttavaa toimintaa, jonka kustannuksiin asianomainen yhteisö osallistuu. Työkohteissa tehtävää työtä voidaan myös opinnollistaa. Määrärahaa voi käyttää erityisesti pitkäaikaishankkeissa myös avolaitostyönä toteutettavien rakentamisprojektien edellytysten luomiseksi vaadittavien tarpeellisten tukitoimintojen menoihin, kuten vankien asuintilojen kunnostamiseen.

Määrärahaa saa käyttää momentin kolmen vuoden käyttöaikana enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Avolaitosmäärärahalla kyetään työllistämään vankeja ja kunnostamaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita. Työkohteet ovat mm. Suomenlinnan hoitokunnan, Metsähallituksen, Museoviraston, Senaatti-kiinteistöjen sekä kuntien kohteissa. Tavoitteena on työllistää avolaitosvankeja.

2024 talousarvio	4 700 000
2023 talousarvio	4 700 000
2022 tilinpäätös	4 700 000

50. Vaalimenot

20. Vaalimenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 48 336 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vaalilain (714/1998) mukaisten yleisten vaalien ja menettelystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä annetussa laissa (571/1987) tarkoitettujen valtiollisten kansanäänestysten toimittamisesta ja niihin liittyvästä tiedottamisesta ja tietopalvelusta, vaalitietojärjestelmän ja vaalivalmiuden ylläpidosta, vaalijärjestelmän ja vaalitietojärjestelmän kehittämisestä sekä äänestysaktiivisuuden vahvistamiseen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) siirtomenojen maksamiseen kunnille vaalilain 188 §:n 3 momentissa tarkoitettuna kertakorvauksena ja saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetuista saamelaiskäräjävaaleista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

Presidentinvaalit 2024	26 000
Europarlamenttivaalit 2024	16 740
Alue- ja kuntavaalit 2025	100
Vaalitietojärjestelmän menot	5 330
Muut vaalimenot	116
Saamelaiskäräjävaalit	50
Yhteensä	48 336

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 16 156 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 32 130 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alue- ja kuntavaalit 2025	100
Eduskuntavaalit 2023	-17 070
Europarlamenttivaalit 2024	16 740
Presidentinvaalit 2024	26 000
Presidentinvaalit 2024 (vuoden 2023 menot)	-3 000
Saamelaiskäräjälain uudistaminen (BudjL)	50
Saamelaiskäräjävaalit 2023	-550
Vaalitietojärjestelmän menot	730
Yhteensä	23 000

2024 talousarvio	48 336 000
2023 I lisätalousarvio	—
2023 talousarvio	25 336 000
2022 tilinpäätös	14 879 520